

Короленко В. Л.

кандидат педагогічних наук

Миколаївський національний університет

імені В. О. Сухомлинського

м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ФОРМУВАННЯ ПІДЛІТКІВ

Наша дослідницька робота свідчить, що педагогічне забезпечення морального формування підлітків у взаємодії сім'ї і школи акумулює в собі інтеграційний і багатофункціональний процес, який охоплює взаємозв'язки зовнішнього (шкільного) і внутрішнього (особистісного) освітнього простору, де здійснюється участь підлітка в значимій для нього діяльності і його саморозвиток. В процесі дослідження нами проводилася роз'яснювальна робота, бесіди, лекції для стимулювання самостійної учбово-пізнавальної, творчої діяльності учнів, спрямованою на їх моральне формування. Здійснене нами дослідження сприяє виявленню індивідуальних особливостей кожного школяра, формування власної моральної позиції в різних ситуаціях, досягнення поставленої мети.

Створені нами відповідні педагогічні умови сприяли пошуку додаткових можливостей для самостійної учбово-пізнавальної, творчої роботи підлітків, спрямованої на формування особистого бачення навколишнього світу, збагачення знань, поглиблення думок, вступ до прав і обов'язків дорослої людини, уміння розпізнавати мотиви вчинків, увагу і любов до людей, відчуття любові до Батьківщини. Організовані педагогічні умови, засновані на довірі і пошані, дозволили удосконалювати процес морального формування, змінивши акценти із зовнішньої дії через вимоги і контроль на активізацію і збагачення внутрішніх регулювальників (потреб, інтересів, цінностей, мотивів) підлітків [1; 2].

Моральне формування підлітків здійснювалося за допомогою створюваних ситуацій проблемно-ціннісного характеру. Виникаючий конфлікт позицій сприяв розвитку у школярів здатності аналізувати інформацію і робити власні висновки. Цей процес взаємодії суб'єктів в процесі нашого дослідження дав змогу

розширити використання активності, свідомості і систематичності в моральному формуванні школярів, участі їх в пізнанні самого себе і соціуму [2].

Проведене нами дослідження дає змогу стверджувати, що в процесі педагогічної взаємодії сім'ї і школи істотно зростає рівень моральної сформованості учнів. Обговорення моральних, життєвих ситуацій, вирішення пізнавальних і практичних завдань сприяло формуванню в підлітків умінь застосовувати отримані знання в суспільній діяльності. Дискусії, діалог вчителя і учнів, склали основу взаємного навчання, яке розширювало, заглиблювало і збагачувало досвід дітей і позбавляло їх від помилкових поглядів, стереотипів, спотворень[2; 3].

Результатом діяльності, заснованої на довірі і пошані, активній співпраці і взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, була позитивна зміна в особистих цінностях підлітків. Підтвердилося припущення про необхідність у скоординованій педагогічній дії на підлітків з боку сім'ї і школи, ефективність використання особистісно-розвиваючого підходу до морального формування підлітків основою якого, є загальнолюдські духовні якості.

Таким чином, моральне формування підлітків сприяє їх самостійному і вільному здійснюванню вчинків згідно прийнятим в суспільстві моральним нормам.

Література

1. Боришевский М. И. Развитие нравственных убеждений школьников / М. И. Боришевский. – К. : Рад. школа, 1986. – 181 с.
2. Наточій А. М. Підлітки: Практико-орієнтований посібник. – Миколаїв : Вид-во “Гліон”, 2007. - 276 с.
3. Прокопьев И. И. Педагогика. Основы общей педагогики. Дидактика / Учеб. пособие И. И. Прокопьев, Н. В. Михалкович. - Мн. : ТетраСистемс, 2002. - 544 с.